

Naaldenveld aanlijnplicht

Naam organisatieonderdeel	Onderzoek en Advies
Datum	17-7-2024
Geschreven door	Dorien Hoozeboom (projectleider ecologie)
Op verzoek van	Menko Dijkstra
Ten behoeve van	Onderbouwing aanlijnplicht

Doel Naaldenveld (uit Beheerplan)

Landschap Noord-Holland streeft naar een terrein dat een leefgebied biedt aan (Europees) bijzondere en voor een duinbos typische soorten. Deze planten en dieren kunnen hier groeien, eten, voortplanten en rusten. Naaldenveld vormt daarmee een schakel in het grotere binnenduinrandgebied van Zuid-Kennemerland. Voor wat betreft recreatie vormt Naaldenveld een aantrekkelijk gebied voor wandelaars al dan niet met de hond.

Landschap Noord-Holland is SNL gecertificeerd, wij hebben een verantwoordelijkheid om de kwaliteit van onze gebieden te verbeteren waar mogelijk. Wij leggen hiervoor verantwoording af bij de provincie.

Huidige situatie

In 2023 is een Kwaliteitstoets uitgevoerd. Met name op basis van SNL soorten scoort het Naaldenveld laag. Er zijn maar twee van de kenmerkende SNL plantensoorten zijn vastgesteld en één broedvogel (nachtegaal). We streven naar meer SNL broedvogels zoals groene specht (foerageert op de grond). En we streven naar de terugkeer van goudvink (broedt in laag struweel), en houtsnip (broedt en foerageert op de grond). Deze soorten kwamen in het verleden voor en zeggen iets over de kwaliteit van het gebied.

Vanaf 2014 worden de reeën geteld in het Naaldenveld. In de tabel zijn de resultaten weergegeven. Van 2021 t/m 2023 zijn er geen gegevens aanwezig. In de jaren 2016 – 2017 is een piek te zien in het aantal reeën. Daarna neemt de populatie af, bij recente tellingen waren het aantal reeën op één hand te tellen, er worden amper kalfjes grootgebracht in het gebied. Het gebied lijkt ongeschikt te zijn als rust- en voortplantingsgebied voor de ree.

Overzicht van de getelde reeën in telgebied 16 Naaldenveld

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bok	1	3	7	10	2	6	4				0
Geit	1	6	16	10	4	5	5				4
Mnl. Kalf	1	0	3	1	0	0	0				0
NA ree	3	1	2	25	10	7	10				3
Vrl. Kalf	5	1	4	1	0	0	0				0
Eindtotaal	11	11	32	47	16	18	19				7

In het gebied worden sporadisch eekhoorns, haas en konijn waargenomen.

Effect loslopende honden op fauna

Door de hond los te laten, krijgen wilde dieren steeds minder plek om te schuilen. Het gebied raakt ongeschikt als leefgebied voor grondgebonden dieren als reeën, hazen en konijnen, eekhoorn. Maar ook (broed)vogels die op de grond foerageren, zoals nachtegaal, groene specht en houtsnip, worden verstoord door loslopende honden. In het verleden is ook goudvink broedend aangetroffen. Deze soort broedt in laag struweel. Buiten het broedseizoen zal dit ook gelden voor op de grond foeragerende vogels als kneu, koperwiek en vinken.

Zo leiden verstoringbronnen die zich onvoorspelbaar gedragen doorgaans tot meer verstoring dan verstoringbronnen die zich heel voorspelbaar met gelijke snelheid en langs vaste routes bewegen. Een hond is een goed voorbeeld van onvoorspelbaarheid: onaangeliend rennen ze graag van hot naar her om hun baasjes heen. Daarbij snuffelen ze met hun uitzonderlijk goede reukvermogen alles op wat zich in de omgeving ophoudt, en gaan daar graag op af, of achteraan. Deze eigenschap maakt dat honden dan ook een reële bedreiging vormen voor in het

Naaldenveld aanlijnplicht

wild levende dieren. Het mag niet verbazen dat dit met name loslopende honden betreft, die kunnen gaan en staan waar ze willen. Als honden aangeliend zijn, en als dit ook consistent wordt volgehouden in het betreffende gebied, dan begeven ook honden zich alleen voorspelbaar op de gebaande paden. Hoewel wilde dieren zich ook door aangeliende honden bedreigd zullen voelen, zal de verstoring minder groot zijn dan loslopende honden.

Effect op flora en vegetatie

De toevoer van voedingsstoffen (stikstof, fosfor en kalium) via poep en urine zijn het belangrijkste effect van honden op de vegetatie. Door toevoer van nutriënten gaan de snelgroeiende soorten harder groeien en daardoor worden de langzame groeiers weggeconcentreerd. In bossen leidt toevoer van nutriënten tot toename van brandnetel en braam en tot afname van andere soorten. Naast planten kunnen ook paddenstoelen negatief worden beïnvloed.

Het weghalen van uitwerpselen is dan ook zeker wenselijk. Wat betreft stikstof is het echter een misvatting dat het grootste deel van de nutriënten in de vaste fractie (poep) zit. Voor stikstof geldt dat het grootste deel via de urine verspreid wordt, namelijk 80 tot 85%. En dit vaak lokaal, bijvoorbeeld bij boomstammen, gebeurt.

Er is ook een indirect effect van honden op de vegetatie. Reeën en konijnen zijn belangrijk voor een goede vegetatiestructuur en natuurlijke dynamiek in duinbossen. Uit onderzoek blijkt dat wolven (of verwilderde honden) grote invloed kunnen hebben op een ecosysteem, doordat ze het gedrag van de grote grazers beïnvloeden. Het is zeer waarschijnlijk dat honden, met name als ze los lopen, het gedrag van grazende reeën en konijnen kunnen beïnvloeden. Als deze grazers hierdoor dichterbij de bosrand of hun hol blijven, zal dat de vergrassing en bosopslag lokaal kunnen versnellen. Konijnen zijn daarnaast belangrijke kiemplanteters van onder andere Amerikaanse vogelkers.

Bronnen

Voor deze notitie is onder andere gebruik gemaakt van twee uitgebreide literatuurstudies door Bureau Waardenburg. Hierin staan tal van verwijzingen naar andere onderzoeken.

Ehrenburg, A., H. van der Hagen, L. Terlouw, 2008. Amerikaanse vogelkers als invasieve exoot in de kustduinen. in: De Levende Natuur, jaargang 109, nummer 6. Van de Haterd, R.J.W., G. Hoefsloot & K.L. Krijgsveld, 2014. Effect van honden op natuur. Rapport

14-228. Bureau Waardenburg, Culemborg

Van Lunteren, P. & D. Emond, 2021. Effecten van honden op natuur. Casus Amsterdamse Bos.

Rapport 21-077. Bureau Waardenburg, Culemborg.